

REVERIL-SERIE

GIJ ZIJT GEHEEL REIN

DR. H.F. KOHLBRÜGGE

No. 593

Maart 2023

De brug op de omslag staat symbool voor het doel van het Smytegeltfonds:

Preken uit de tijd van de Nadere Reformatie in het Nederland van de 17e en 18e eeuw overbrengen naar de taal en stijl van het hedendaagse Nederlands zonder afbreuk te doen aan de geestelijke inhoud.

Zo mag de rijke boodschap van toen onverzwakt doorgegeven worden naar onze tijd, om de gemeente van nu te bouwen in het geloof. Opdat Jezus Christus de brug zal zijn tussen een verloren mensenkind en God.

DR. H.F. KOHLBRÜGGE

Hermann Friedrich Kohlbrügge werd in Amsterdam geboren op 15 augustus 1803. Al vroeg had hij de begeerte om predikant te worden, maar van studie kon voorlopig niets komen, omdat hij moest meewerken in de zeepziederij van zijn vader Hermann Gerhard Kohlbrügge. Zij behoorden tot de Hersteld Evangelisch Lutherse Gemeente. Later doorliep hij vlot de Latijnse School en het Atheneum te Amsterdam, waarna hij aan de Universiteit aldaar theologie ging studeren en oosterse talen. In 1826 werd hij proponent en hulpprediker van de Hersteld Evangelisch Lutherse Gemeente in Amsterdam. De rechtzinnige meerderheid van de gemeente stemde hartelijk met zijn prediking in, maar de notabelen niet. Het leidde tot een conflict, waarna hij in 1827 werd afgezet. Kort daarop vertrok Kohlbrügge naar Utrecht waar hij zijn theologische studie voortzette. Hij promoveerde in 1829 met lof tot doctor in de theologie, met een dissertatie over Psalm 45. In datzelfde jaar trouwde hij met Catharina Louisa Engelbert. Daardoor kwam hij nu in financieel gunstiger omstandigheden te verkeren.

Hij bracht zijn tijd door met schriftonderzoek en met de bestudering van de geschriften van Luther, Calvijn en Olevianus. Zonder Luther te verloochenen kwam hij tot het inzicht van de juistheid van de gereformeerde leer. Zo groeide hij naar de overtuiging lid te willen worden van de Nederlandse Hervormde Kerk. Maar door zijn afzetting in de Hersteld Evangelisch Lutherse Gemeente weigerde het kerkbestuur hem als lidmaat toe te laten. Dit alles had zijn weerslag op zijn gezondheid, nog verergerd door het verlies van zijn vrouw in 1833. Op medisch advies maakte hij een Rijnreis. Hij kwam toen o.a. in Elberfeld, waar hij een opgewekt geestelijk leven aantrof en met open armen werd ontvangen. Maar ook daar werd hij niet tot het kerkelijke examen toegelaten.

Hij hertrouwde in 1834 te Utrecht met Urselina Philipina, baronesse van Verschuer. Daar leefde hij als ambteloos burger. Op zondagen verklaarde hij de Schrift voor een kring die samenkwam in zijn huis. Ook publiceerde hij veel. Een beroep naar een afgescheiden gemeente wilde hij niet in overweging nemen, omdat hij de Afscheiding van 1834 scherp veroordeelde.

Teleurgesteld en in zijn gezondheid geknakt vertrok hij naar Duitsland, waar hij na enig omzwerven weer

terechtkwam in Elberfeld. Uiteindelijk is hij daar in 1848 predikant geworden bij de Niederländisch-Reformierte Gemeinde.

De laatste levensjaren waren moeilijk, mede door het sterven van familieleden en vrienden. Na het overlijden van zijn vrouw in 1866 ging zijn gezondheidstoestand achteruit en verouderde hij sterk. Op 5 maart 1875 ontsliep Hermann Friedrich Kohlbrügge in Elberfeld.

Bron: Biografisch Lexicon voor de geschiedenis van het Nederlandse Protestantisme, deel 2, pg. 284-288, Kampen 1983).

Deze preek die u hierbij wordt aangeboden is herschreven in de taal en stijl van het tegenwoordige Nederlands. Kohlbrügge heeft de preek gehouden op 18 februari 1849. Ze is te vinden in de bundel “Lijdenspreken”, gehouden in de jaren 1847, 1848 en 1849, door dr. H.F. Kohlbrügge, in leven predikant bij de Nederlandsch-Gereformeerde Gemeente te Elberfeld, uitgegeven vanwege de “Vereeniging tot uitgave van Gereformeerde Geschriften”, 3^e druk 1941. Het is de tweede preek, blz. 22-40, met de titel: ‘De voetwassing’.

GIJ ZIJT GEHEEL REIN

door

DR. H.F. KOHLBRÜGGE

“En voor het feest van het pascha, Jezus wetende dat Zijn ure gekomen was, dat Hij uit deze wereld zou overgaan tot de Vader, alzo Hij de Zijnen die in de wereld waren, liefgehad had, zo heeft Hij hen liefgehad tot het einde.

En toen het avondmaal gedaan was (toen nu de duivel in het hart van Judas, Simon zoon, Iskariot, gegeven had dat hij Hem verraden zou), Jezus, wetende dat de Vader Hem alle dingen in de handen gegeven had, en dat Hij van God uitgegaan was, en tot God heenging, stond op van het avondmaal, en legde Zijn klederen af, en nemende een linnen doek, omgordde Zichzelf. Daarna goot Hij water in het bekken, en begon de voeten der discipelen te wassen, en af te drogen met de linnen doek waarmee Hij omgord was.

Hij dan kwam tot Simon Petrus; en die zeide tot Hem: Heere, zult Gij mij de voeten wassen? Jezus antwoordde en zeide tot hem: Wat Ik

doe, weet gij nu niet, maar gij zult het na dezen verstaan. Petrus zeide tot Hem: Gij zult mijn voeten niet wassen in eeuwigheid! Jezus antwoordde hem: Indien Ik u niet was, gij hebt geen deel met mij. Simon Petrus zeide tot Hem: Heere, niet alleen mijn voeten, maar ook de handen en het hoofd. Jezus zeide tot hem: Die gewassen is, heeft niet van node dan de voeten te wassen, maar is geheel rein. En gijlieden zijt rein, doch niet allen. Want Hij wist wie Hem verraden zou; daarom zeide Hij: Gij zijt niet allen rein.

Toen Hij dan hun voeten gewassen, en Zijn klederen genomen had, zat Hij weer aan en zeide tot hen: Verstaat gij wat Ik u gedaan heb? Gij noemt Mij Meester en Heere; en gij zegt het terecht, want Ik ben het. Indien dan Ik, de Heere en de Meester, uw voeten gewassen heb, zo zijt gij ook schuldig elkanders voeten te wassen. Want Ik heb u een voorbeeld gegeven, opdat, gelijk Ik u gedaan heb, gij ook doet. Voorwaar, voorwaar zeg Ik u: Een dienstknecht is niet meerder dan zijn heer, noch een gezant meerder dan die hem gezonden heeft. Indien gij deze dingen weet, zalig zijt gij zo gij ze doet.”

Johannes 13:1-17

Voorzang: Psalm 133: 1, 2 en 3

‘Ben ik mijns broeders hoeder?’ Dit zijn woorden van Kaïn, en het is de taal van het menselijke hart in het algemeen, want dat is ‘boos vanaf zijn jeugd’. Maar onze dierbare Heiland heeft gezegd: ‘Ik wil barmhartigheid en geen offerande’. Hij heeft ons meer dan eens het gebod gegeven dat we elkaar moeten liefhebben. Deze Heiland heeft Zelf gedaan wat Hij ons onderwezen en bevolen heeft. Onze hoogmoed waarin we ons boven onze naaste verheffen en hem niet willen dienen en helpen, die heeft Hij met Zijn gehoorzaamheid verzoend. De werken van de Heiland zijn er de oorzaak van dat we door de Heilige Geest broederlijke liefde hebben, liefde jegens alle mensen en een ootmoedig hart. Dan zien we onze naaste als een koning, en onszelf als een schuldenaar en dienaar van allen.

‘De meerdere zal de mindere dienen’, werd tot Rebekka gezegd (Rom. 9:12). Deze woorden verwijzen naar de eeuwige raad van God waarin Hij de verkiezing tot zaligheid heeft uitgewerkt. Deze raad is als het ware een grondwet, waarin vastgelegd is dat Hij Zich ontfermt over wie Hij wil. Aan deze grondwet heeft de Zoon van God, Die boven alle uitverkorenen verheven is, Zich

onderworpen. En wel opdat Zijn kinderen door Zijn werk van harte bereid zouden zijn, om door de Geest naar Zijn wetten te leven. Dit weten we uit het Evangelie, waaruit we zojuist een gedeelte hebben gelezen. We overdenken de volgende vragen:

1. Wat doet onze Heere eigenlijk als Hij de voeten van de discipelen wast?
2. Met welke gezindheid van Zijn hart doet Hij dit?
3. Wat viel er voor tijdens het wassen van Petrus' voeten?
4. Wat bedoelt de Heere met Zijn woorden in het tiende vers?
5. Hoe verklaart de Heere de voetwassing?

1. Wat doet onze Heere eigenlijk?

We lezen in de verzen 4-5 dat Jezus opstond van de maaltijd: Hij 'legde Zijn klederen af, en nemende een linnen doek, omgordde Zichzelf. Daarna goot Hij water in het bekken, en begon de voeten der discipelen te wassen, en af te drogen met de linnen doek waarmee Hij omgord was.' In het Oosten liep men gewoonlijk blootsvoets; men droeg geen schoenen, maar liep op zolen

die met riempjes vastgemaakt werden. Het was er gewoonlijk erg droog en omdat de straten niet geplaveid waren, werden de voeten veelal snel door stof bevuild, of als het geregend had, met modder. Daarom is in die landen het wassen van de voeten vaak nodig en het is bovendien verfrissend.

Binnenshuis legde men zich neer op kussens die met tapijt overtrokken waren. Als de oosterling daarop ging liggen, of met gekruiste benen erop plaatsnam, deed hij dit liefst niet met bezoedelde voeten. Als dus iemand een huis binnenkwam, stond een jongen of een slaaf klaar om zijn voeten te wassen. Daarom stond er altijd een schaal en een kan met water gereed, en was er een droogdoek voorhanden. Het behoorde tot de beleefdheidsregels om ieder die op bezoek kwam de voeten te wassen vóór hij plaats zou nemen. Oosterlingen waren bijzonder beleefd. Simon de Farizeeër overtrad alle beleefdheidsregels en beledigde de Heere diep door Hem de voeten niet te laten wassen (Luk. 7:44). Het was immers de minste en geringste dienst die men een gast kon bewijzen.

Degene van wie de voeten werden gewassen, wierp gewoonlijk de voetzool over het hoofd van de voorovergebogen slaaf - die de riempjes van het schoeisel had losgemaakt - achter hem op de grond. Het was daarom voor Moab en Edom een zware belediging toen David zong: 'Moab is mijn waspot, op Edom zal ik mijn schoen werpen (Ps. 108:10). Daarom zei Johannes de Doper tegen de Farizeeën, toen hij hen te verstaan wilde geven hoe onwaardig hij was om de Heere te dienen: 'Wien ik niet waardig ben, neerbukkende, de riem van Zijn schoenen te ontbinden' (Mark. 1:7).

In apostolische tijden diende de bereidheid om de voeten van de heiligen te wassen als bewijs voor de geschiktheid van de helpsters binnen de gemeente. De apostel Paulus schrijft in 1 Timotheüs 5: 'Dat een weduwe gekozen worde (...) zo zij de voeten der heiligen heeft gewassen' (vers 9-10). En toen Abigaïl na de dood van haar man Nabal, door David ten huwelijk werd gevraagd, stond ze op en gaf te kennen dat ze bereid was hem zelfs de minste diensten te bewijzen. Ze boog zich met haar gezicht ter aarde en sprak: 'Ziet, uw dienstmaagd zij tot een dienares om de voeten van de knechten van mijn heer te wassen (1 Sam. 25:41).

Uit deze Schriftplaatsen weten we wat de Heere eigenlijk heeft gedaan. Hij heeft Zijn discipelen de meest nederige dienst bewezen die iemand bewezen kan worden.

Op de avond vóór het feest zit Jezus dus als Heer' en Hoofd aan de maaltijd. Opeens staat Hij op, legt Zijn bovenkleding af en verricht aan Zijn discipelen de geringe handeling, die gewoonlijk aan een slaaf of slavin werd overgelaten. Wat een krachtig beeld ligt er in dit gebeuren! De apostel Paulus heeft erover geschreven: 'Die in de gestaltenis Gods zijnde, geen roof geacht heeft Gode evengelijk te zijn; maar heeft Zichzelf vernietigd, de gestaltenis van een dienstknecht aangenomen hebbende' (Filipp. 2:6-7). De Heere heeft ook Zelf gezegd: 'De Zoon des mensen is niet gekomen, om gediend te worden, maar om te dienen, en Zijn ziel te geven tot een losprijs voor velen' (Mark. 10:45).

In het Oosten gebruikte men het middagmaal tegen de avond, daarom werd het avondmaal of ook wel nachtmaal genoemd. Deze maaltijd gebruikte de Heere met Zijn discipelen. Het gebeuren vond dus plaats op een woensdag tegen zonsondergang. Terwijl ze naar oosterse

gewoonte aan tafel liggen, wast de Heere de voeten van de discipelen. Straks zal blijken dat deze daad ook een symbolische betekenis heeft.

2. Met welke gezindheid van Zijn hart doet Hij dit?

Met wat voor een hart handelt de Heere zo?

Om ons dit goed te laten verstaan, beschrijft de evangelist ons de omstandigheden en geeft hij de woorden weer, die de Heere sprak. Het gebeurde ‘vóór het feest van het Pascha’, dat wil zeggen: op de dag voorafgaand aan de feestdag waarop de Joden het paaslam eten. Ze herdachten dan dat de Heere voor de huizen van de kinderen Israëls voorbijging, toen Hij de Egyptenaren sloeg (Ex. 12:27).

Jezus wist op dat moment ‘dat Zijn ure gekomen was, dat Hij uit deze wereld zou overgaan tot de Vader’. De Heilige Geest, met Wie Hij door de Vader gezalfd was, liet Hem dat weten. Hij kende Zich immers als het Lam dat de zonde der wereld droeg. De Heilige Geest leidde Hem daartoe juist door het overdenken van de betekenis van het paasfeest. Zo weet Hij dan: In deze week word Ik geslacht, en door Mijn bloed is Mijn Israël verlost van de verderver. Uit het Egypte van deze wereld trek Ik Mijn Israël met Mij in de eeuwige

rust, in het huis van de Vader. Deze wereld was voor Hem een waar Egypte geweest. Hij was Zijn broeders in alles gelijk geworden en had voor hen geleden en allerlei verzoekingën doorstaan. Hij had voor hen de kindermoord te Bethlehem gesmaakt. Hij was voor hen geslagen met de staf van de slavendrijver, die de volle maat van tichelstenen wil, en het stro daarbij. Nu zou Hij uit deze wereld die Hem vreemd was gebleven, overgaan tot de Vader, in de schoot van Zijn Vader. Om de volle erfenis te ontvangen, het loon van de arbeid van Zijn ziel, Hem door de Vader beloofd.

De overwinning, het aanschouwen van de zaligheid en het weerzien met de Vader, Die Hem gezonden had, is Hem aan tafel als het ware met de gehele heerlijkheid van de volle zaligheid voor de geest gekomen - en nu slaat Hij het oog op Zijn discipelen. Hij verlaat weliswaar de wereld die Hij voor de Zijnen zou overwinnen; Hij zal voor hen in het huis van de Vader een plaats bereiden; Hij zal hen door Zijn bloed verlossen van de toorn en van de verderver, Hij zal de Trooster zenden van de Vader. Maar zij, de Zijnen, moeten niettemin nog in de wereld

blijven. Hij gaat wel naar huis, maar Hij heeft de Zijnen nog niet thuis. Hij kent de wereld, dat ze geheel in het boze ligt, en Hij kent de Zijnen dat zij mensen zijn. O, de minste gedachte van ongeloof en hoogmoed zou bij hen werkelijkheid worden en hen blootstellen aan de woede en de aanklachten van de satan.

Tot nu toe was Hij hun Voorspraak geweest bij de Vader, tot op dit uur had Hij Zijn kinderen die Hem door de Vader gegeven waren, met Zijn gebeden en met de blijvende trouw van een herder omringd. Door Zijn onderwijs, en met de kracht van Zijn liefde, heeft hij hen voor omkomen behoed en bewaard. Maar nu gaat Hij heen en zij blijven nog in de wereld. Zij zijn nog vol onverstand, en de wereld zal in een verbond met de hel, zich met reuzenschreden en reuzenkracht, van binnen en van buiten, tegen hen opmaken. En dan zullen ze hun Heere niet meer met hun ogen zien! Wat zal hen bewaren dan alleen de Vader, en de woorden van de Vader die Hij hun gegeven heeft? In deze sterke vesting wil Hij de Zijnen bewaren, opdat de door Hem overwonnen wereld hen niet zal overwinnen. Opdat Hij hen uiteindelijk geheel ongedeedd bij Zich zal hebben in Zijn heerlijkheid.

Hij heeft de Zijnen liefgehad vanaf het moment dat de Vader ze Hem gegeven had. En wie de Heere liefheeft, die heeft Hij eens en voor altijd lief. Hij heeft ze lief tot het einde. Als Hij dan uit deze wereld naar huis gaat, en Zijn kinderen nog in de wereld blijven, dan moeten ze in een vaste burcht wonen. Dan zullen zij die zwak zijn, beschut zijn tegen alle verzoeking van ongeloof en hoogmoed.

Deze sterke en veilige vesting neemt Hij vanboven uit de hemel, uit de volheid van Zijn Vader. Hij heeft immers gezegd dat de Vader Hem alle dingen in de handen gegeven had. Toorn en vloek zal Hij wegnemen, alle zonden wegdragen en een eeuwige gerechtigheid aanbrengen. Hij zal als het Hoofd van de Zijnen alles wat op aarde tegen hen opstaat, ten onder brengen. Hij zal de duivel aan de ketting leggen, zijn aanklacht krachteloos maken en zijn werken verstoren. Hij zal de dood en de wereld overwinnen, en eeuwige genade, standvastigheid en volkomen verlossing aan de Zijnen schenken. Dit alles was Hem door de Vader toevertrouwd. In deze volharding wil Hij de Zijnen zetten, daartoe heeft Hij de macht, daartoe is Hij van God uitgegaan, daartoe gaat Hij tot God. Omdat

Hij wist dat Hij alle macht heeft, gebruikt Hij deze ook; het is de macht van Zijn liefde voor de Zijnen.

Onder welke omstandigheden vond de voetwassing plaats? Onder omstandigheden die Hem alle moed zouden moeten ontnemen en Zijn liefde geheel zouden moeten uitblussen. Het is het uur dat 'de duivel in het hart van Judas, Simons zoon, Iskariot, gegeven had, dat hij Hem verraden zou.' Maar wat een macht der liefde! Een liefde die zich door niets ten onder laat brengen en zich door niets laat uitblussen! En wij, hoe snel zijn wij terneergeslagen of liggen we omver; door tegenslag, of door de verkeerdheid van één enkel mens. We letten dan niet op wat God ons nog heeft overgelaten, maar denken dat álles ons is ontnomen en dat alles verloren is, zelfs wanneer maar één enkel mens ons heeft verlaten. Maar de liefde van de Heere is blijvend, ondanks alles wat er tegen opkomt. De leugenaar uit de hel, die alles ontkent wat de Heere doet en spreekt, had de vorige avond al één van Zijn discipelen - toen deze om zijn ongerechtigheid door Jezus terecht was geweest (Joh. 12:2-8) - aangezet Hem te verraden.

Judas is daartoe in de vroege morgen al naar de overpriesters gegaan.

Daarom moeten nu de overige discipelen, die de Heere trouw waren gebleven, door het wassen van hun voeten des te meer kracht ontvangen om staande te blijven. Ook Judas zelf moet door deze liefde ervaren dat het hele gewicht van zijn ongerechtigheid op hemzelf ligt en dat hij zichzelf moedwillig in het verderf stort.

De Heere, Die wist dat de Vader Hem alle dingen in de handen had gegeven, en dat Hij van God was uitgegaan en tot God heenging, openbaart nu Zijn volle heerlijkheid. Niet dáárin dat Hij Zich door Zijn discipelen laat huldigen of aanbidden; niet daarin dat Hij hun als Zijn dienstknechten opdraagt Hém de voeten te wassen; maar daarin, dat Hij hún de voeten wast.

En dan zien we dat *Hij*, van Wie getuigd wordt dat Hij zonde, dood en duivel, leven en genade, ja, alles in handen heeft, en van Wie geschreven staat ‘dat alle engelen Gods Hem moeten aanbidden’ (Hebr. 1: 6); *Hij*, tot Wie gezegd is: ‘Eis van Mij, en Ik zal de heidenen geven tot Uw erfdeel, en de einden der aarde tot Uw bezitting’ (Ps. 2: 8) - *Hij* staat op van het avondmaal, legt Zijn kleding af,

neemt een linnen doek en omgordt Zichzelf als een slaaf. En als Hij water in het bekken gegoten heeft, begint Hij de voeten van de discipelen te wassen en droogt ze af met de linnen doek waarmee Hij omgord was. En zo komt ook Simon Petrus aan de beurt.

3. Wat viel er voor tijdens het wassen van Petrus' voeten?

Nu wordt het Petrus te veel. Eens na een rijke visvangst, die hem op het woord van de Heere ten deel was gevallen, had hij tegen de Heere gezegd: 'Ga uit van mij, want ik ben een zondig mens!' Nu zegt hij: 'Heere, zult Gij mij de voeten wassen?' Het is alsof hij wil zeggen: 'U bent de Zoon van de levende God - en ik een ellendig en zondig mens. De Heere, Die de heiligheid en de heerlijkheid zelf is, kan Zich naar zijn overtuiging niet verontreinigen met zo'n onrein mens als hij is. Het paste Hem niet Zich zo diep neer te buigen tot zo'n onwaardige.

Maar Petrus wist met zijn afwijzing nog niet dat de Heere bekleed is met een tweevoudige heerlijkheid. Jezus zal óf een mens in de diepte der verlorenheid neerwerpen, óf Zichzelf in die peilloze diepte werpen om een verloren en

weggezonken zondaar, met Zich en in Zich, voor eeuwig te verhogen.

Petrus begrijpt nog niet, dat hij met de wereld één is, en dat hij door die wereld verslonden zal worden, tenzij de Heere hem in een veilige vesting van eeuwige volharding zou brengen. Hij doet zoals wij allen gedaan zouden hebben, en velen ook nu nog doen: ze menen met Petrus dat de Heere te heilig en te heerlijk is, om zulke zondaren als zij zijn, te reinigen en in genade aan te nemen. Ze laten zich daarom door de duivel en hun ongeloof tegenhouden, en zo vaak als de Heere in het Woord met het waterbekken komt om hen te reinigen, roepen ze met Petrus uit: ‘Heere, zult Gij mij de voeten wassen?’

De Heere doet Petrus vervolgens inzien dat hij niets begrijpt van Zijn handelen. Daarom antwoordt Hij: ‘Wat Ík doe, weet gij nu niet, maar gij zult het na dezen verstaan.’ Als de Heere het beste met ons voor heeft, beseffen de Zijnen dat het allerminst, terwijl Hij met hen bezig is. Zijn doen, Zijn wegen met ons, Zijn genade, goedheid en trouw, kennen en begrijpen we pas later. Menigeen van u beseft zelfs op dit ogenblik niet, dat de Heere met Zijn Woord bezig is om hem reinigen, en over

te brengen in de eeuwige volharding. Hij verzet zich tegen Jezus' reiniging, want bij al het klagen over zonde, weet hij nog niet wat zijn zonden zijn, en in welk gevaar hij zich bevindt. Maar 'na dezen' zal hij denken aan de waarheid van het Woord, en ervaren dat dit Woord eeuwig leven in hem heeft gezaaid, hem rein heeft gemaakt, hem bewaart voor de boze en hem een blijvende standvastigheid schenkt. Hoewel hij nu nog niet weet dat dit alles voor hem geschiedt, want hij denkt dat dit voor zo'n zondaar als hij niet gebeurt en ook zelfs niet mág gebeuren!

Petrus heeft het pas na zijn verloochening van Jezus ervaren, en ook later. Toen heeft hij dan ook zijn broederen versterkt, en hij begint zijn eerste brief met de woorden: 'Naar de voorkennis van God de Vader, in de heiligmaking des Geestes, tot gehoorzaamheid en besprenging met het bloed van Jezus Christus.'

Die ongehoorzaamheid bestaat echter niet zozeer daarin dat men tegen de letter van de Tien Geboden gezondigd heeft, maar veeleer dáárin dat de zondaar zich in zijn verlorenheid verzet tegen de reiniging door de Heere Jezus en tegen de wet van de levendmakende Geest, Die in Christus Jezus is. Want alleen Hij maakt immers

vrij van de wet van de zonde en de dood (Rom. 8:2).

En zo is Petrus de Heere ongehoorzaam. Hij vergeet zelfs dat hij de Heere voor zich heeft. Daarom zegt hij in zijn verlorenheid niet meer ‘Heere’, maar als ware hij zijn eigen heer: ‘Gíj zult mijn voeten niet wassen in eeuwigheid!’ Ach, Petrus had moeten letten op het ‘Ík doe’ van de Heere en het ‘gij begrijpt niet’ van hemzelf. Dan zou hij zichzelf gekend hebben als een onwetende en een totaal verlorene en de Heere als zijn wijsheid en heiliging. Maar omdat hij nu alleen op zijn zondige toestand ziet, beseft hij niet dat de Heere niets zou doen dan alleen wat tot zijn verlossing zou dienen. Bij al zijn grote gedachten van de Heere denkt hij dus verkeerd van de Heere. De Heere Jezus is wel zijn alles, Hij zou hem het eeuwige leven schenken, maar zijn voeten wil hij zélf wassen. Hij begrijpt niet dat het uit de weg ruimen van het meest onreine juist het meest onmogelijke is. Hij wil er nog wel in bewilligen dat de Heere al zijn onreinheid wegneemt, maar één onreinheid wil hij nog zelf proberen weg te doen. Hoewel hij hoge gedachten van de Heere heeft, denkt hij toch niet groot genoeg van Hem.

Zo vergaat het menigeen ook nu nog. De Heere weet echter hoe Hij de Zijnen behandelen moet. Zij die Hem gegeven zijn door de Vader, die heeft Hij met een eeuwige band aan Zich verbonden. Maar nu dreigt de Heere dat Hij de band met Petrus zal verbreken als hij zich nog langer verzet. Daarom zegt de Heere tegen hem: 'Indien ik u niet was, gij hebt geen deel met Mij.' Het is voor Petrus nu een keus voor het leven of de dood. Ook al verzette hij zich tegen Zijn genade, hij meende evenwel toch deel te hebben aan de Heere.

Zo zijn er ook onder u die, hoe bevreesd ze ook zijn dat ze uiteindelijk nog zullen omkomen, tóch op de bodem van hun hart denken dat zij deel aan de Heere hebben. Ze willen echter de zekerheid van hun zaligheid bereiken met andere middelen dan die de Heere verordend heeft. Ze bouwen op een andere grond dan die de Heere Zelf gelegd heeft, de grond van de apostelen en profeten. Ze hebben de moed niet zich op die vaste grond te laten zinken. Maar als die grond voor hen te heilig is, laten ze dan toch hun schoenen uittrekken en zich laten wassen!

Deel te hebben met de Heere houdt in Zijn mede-erfgenaam te zijn en een erfgenaam van God, en

dus met Jezus de ganse zalige hemel te beërven. Als de Heere Jezus dus zegt: ‘U hebt geen deel met Mij’, dan is dat niet wanneer en omdat wij onrein zijn. Maar wij zien hier, dat Hij dit zegt wanneer wij Hem willen beletten onze onreinheid van ons weg te nemen. De Heere komt naar ons toe met Zijn Woord, en de genademiddelen die Hij heeft ingesteld. Hij zegt dat wij ons hebben over te geven aan Hem en ons hebben te onderwerpen aan het geloof. En wij verstaan niet dat in het ware geloof onze algehele reinheid en alle goede werken liggen opgesloten. Wij willen graag eerst onze eigen heiliging en waardigheid zien, en de voeten van de Heere wassen, of deel hebben met Hem zonder door Hem gewassen te zijn. Maar dat is niet mogelijk. Hij wil onze onreinheid, die we niet eens volledig kunnen bevatten, wegnemen, en daardoor voor Zichzelf de zekerheid hebben dat wij eeuwig met Hem zullen zijn. Want Hij kan die heerlijke hemel die Hij verworven heeft, niet voor zichzelf houden. Hij wil er Zijn broeders ook hebben, en wel om Zich eeuwig in hun zaligheid te verheugen. Daarom wil Hij er ook zeker van zijn dat ze in deze wereld bewaard worden. Kortom, u krijgt nu eenmaal op geen andere wijze deel aan de Heere

Jezus: Hij wil óf iemand wassen, óf Hij wil hem niet hebben.

Bedroefde en twijfelende ziel, begrijpt u het nu? Zegt uw hart dan nu niet: ‘Hier hebt U mij dan, o mijn Heere en mijn God?’ Ongetwijfeld zegt u nu met Petrus: ‘Hangt het daarvan af om deel met U te hebben? Heere, niet alleen mijn voeten, maar ook de handen en het hoofd!’

4. *Wat bedoelt de Heere met Zijn woorden in het tiende vers?*

Jezus zegt dan tegen Petrus: ‘Die gewassen is, heeft niet van node, dan de voeten te wassen, maar is geheel rein. En gijlieden zijt rein.’ Wat wil de Heere daarmee zeggen?

De voeten van Petrus zijn inmiddels gewassen, want de Heere is snel in zijn doen, en hij stoort zich niet aan de tegenwerpingen van Zijn kinderen.

Maar Petrus let in het geheel niet op de betekenis van die liefdedaad. Zijn voeten werden natgemaakt en afgedroogd, maar om deel aan de Heere te hebben, wil hij dat zijn hoofd en lichaam met veel water overgoten zal worden. Maar hij ziet daarbij niet op het hart en op de

hand van de Heere. Jezus zegt daarom tegen hem dat hij gewassen is, omdat Hij zijn voeten heeft natgemaakt, en dat hij geheel rein is omdat Hij dit als *Heere* gedaan heeft. Dát is nu het heerlijke en tegelijk eenvoudige geloofsartikel. Het ongeloof wil kunnen doorgronden, het als het ware kunnen tasten en voelen. Het water moet rijkelijk vloeien, zó wil men dan wel deel hebben aan de Heere. Het hele verkeerde en zondige hart moet uit de mens weggenomen zijn, zodat hij een geheel vroom hart heeft. Het moet uit zijn met alle zondige en godslasterlijke gedachten, zodat men alleen maar hemelse gedachten heeft. Zo iemand wil in alle opzichten zó heilig zijn, dat ook de geringste begeerte of de minste gedachte tegen Gods wet in het hart niet opkomt. Hij wil het kunnen overzien dat hij nu werkelijk de gewenste heiligheid heeft en daarbij ook nog een grote voorraad goede werken. En de zonde waarmee hij zo veel te strijden heeft, en de innerlijke kwelling van het hart, moet er als het ware uitgesneden zijn. Daarom wil men niet alleen de voeten bevochtigd hebben, maar ook hoofd en handen, opdat alles volkomen afgewassen is.

Men wil dus een reiniging naar eigen opvatting en begrip, maar die niet overeenkomt met de wil van de Heere Jezus. Eerst de heiligmaking en de goede werken, en dan het geloof. En men begrijpt niet dat in het geloof alles is, en dat dit geloof wel zal uitwerken wat nog ontbreekt. Maar onze Heere bevochtigt intussen slechts de voeten, Hij besprengt de mens met Zijn genade, met de hand van Zijn liefde, en dan noemt Hij hem ‘gewassen, geheel rein’. En daarmee zouden wij toch tevreden moeten zijn. Hij alleen is Rechter over geheel rein zijn of niet rein zijn. Als hij van iemand de voeten heeft gewassen en zegt: ‘Hij is geheel rein’, dan kan de duivel met zijn aanklachten immers niets uitrichten.

Hij maakt u geheel rein door de kracht van Zijn liefde. Maak u dus geen zorgen over uw heiligmaking en uw volharding, daar heeft Hij al zorg over gedragen. En omdat Hij Zich daarover bekommerd heeft, bevochtigt Hij u de voeten en besprengt u met Zijn genade. In de voeten zijn de gangen tot de dood of het leven. De Heere werkt van beneden naar boven. De onderste delen van het lichaam verzoent hij, en door deze verzoening vervult Hij de bovenste delen met Zijn Geest.

Als u zegt: ‘Ik zie deze volmaakte reiniging niet bij mij’, dan is mijn antwoord: ‘Ik zie er ook niets van bij de discipelen, in de hele paasweek niet, en zelfs nog later ook niet. Toch is ze er geweest; ze is er geweest op de wijze van de Geest. Het is een zaak van het geloof. Zie op het doen, op de hand, op het Woord van de Heere. Ik zie het aan de vrijspraak dat mijn schuld betaald is, hoewel ik arm ben en ze niet betaald heb!

Wat heeft de discipelen rein gemaakt? De Heere Jezus bevochtigde hun voeten, met Zijn hart waste Hij hen helemaal, met de macht van Zijn genade die Hem niet berouwde. Hij nam die uit de volheid van de volzaligheid van God die in Hem was. Zó zette Hij hen die nog in de wereld waren geheel rein vóór Zich naar de Geest, in Zijn liefde, in een volmaaktheid die de wereld en de ganse hel niet teniet kunnen doen.

Geliefden, hoe bevochtigt de Heere Jezus u de voeten? Hoe wast hij u, hoe wil hij ook ú geheel rein maken? Dit geldt óók degenen die door het woord van Zijn getuigen in Hem zullen geloven, die Hem niet kunnen loslaten. Wel, hoor Zijn Woord! Werp daarom de schoenen van u en strek de voeten van uw hart naar Hem uit.

Maar hoewel hun voeten gewassen waren, waren de discipelen niet allen rein. Het is zeker dat Judas Iskariot niet rein was. Waarom niet? Hij haatte de Heere, omdat Hij bestraft werd. Daarom verachtte hij ook de rijkdom van de goedertierenheid, de lijdzaamheid en het geduld van de Heere Jezus. Hij wilde zich van Hem ontdoen. En dat wil een arme en ellendige *niet!*

5. Hoe verklaart de Heere de voetwassing?

Ten slotte nog een enkel woord over hoe de Heere de voetwassing verklaart. Hij bewaart Zijn kinderen door Zijn doen en Zijn onderwijzing, door Geest en Woord. Ik heb al gezegd, dat de Heere wist dat Hij uit deze wereld zou overgaan tot de Vader. Toen wist Hij ook dat Zijn kinderen nog in de wereld bleven. Hij wilde hen daarom beveiligen tegen het ongeloof en de hoogmoed. Het gebeuren van de voetwassing moest bij hen het geloof opwekken en versterken. Het moest de voortdurende uitwerking in hen hebben dat hun geloof niet zou ophouden. En dat ze door al het verpletterende gevoel van hun zonden en onreinheid de Heere niet zouden verlaten, maar in Hem blijven. Ook als ze Hem niet meer bij zich hebben en Hem met hun ogen niet meer kunnen

zien. Door de Heilige Geest moest de vrijspraak: ‘Gij zijt rein’, in hun ziel verankerd worden. Zo waren zij verzekerd tegen het ongeloof.

Maar deze daad van de voetwassing moest in hen ook bewerken dat elke hoogmoed afgebroken wordt. De Zijnen moeten elkaar wederkerig liefhebben als arme zondaars, want hun is enkel en alleen barmhartigheid bewezen. Alleen door Zijn Woord en liefde zijn ze rein. Mocht iemand iets tegen een andere broeder hebben, dan mag hij zich niet boven hem verheffen. Nee, het handelen van de Heere heeft als doel dat ze in gedachten zullen houden hoe hun Heere en Meester, Hij, de Meerdere, de mindere heeft gediend. Van alles heeft Hij Zichzelf ontledigd en voor hen ten goede de minste willen zijn, voor de eeuwige verlossing van hun ziel. Over dit laatste geeft Hij hun nu helder onderwijs door Zijn Woord. Want de hoogmoed moet door Woord en onderwijzing afgebroken worden. Door onderwijzing en Woord moet alles wat het geloof in de weg staat verdreven worden.

Daartoe dienen de woorden van de Heere die wij lezen in de verzen 12-17. Die woorden zijn

overduidelijk; een kind kan ze begrijpen. Het is daarom niet nodig ze verder te verklaren.

‘Zo zijt gij ook schuldig elkanders voeten te wassen.’ U zult nu wel begrijpen dat het spotten is met de woorden van Jezus, als men die woorden zo letterlijk opvat als men in Herrnhut, in Rome of aan het hof te Wenen doet. Men maakt er een vrome handeling van, een werk van liefdadigheid. Maar wat de vleselijke mens zichzelf oplegt, is nooit het gebod van de Heere. De mens wil zich steeds op ingeven van de duivel versieren met goede werken, om God wat voor te spiegelen. Maar hij spreekt daarmee de gezonde leer tegen en loopt weg van de door God aangewezen plaats.

Het wassen van de voeten is in het Oosten een dagelijkse gewoonte, en de geringste dienst. Als de Heere ons deze geringste dienst heeft willen bewijzen, wil Hij ermee aangeven dat wij ook schuldig zijn elkaar zelfs de geringste dienst te bewijzen. We mogen ons immers niet laten beheersen door die hoogmoedige Kainsgeest, die zegt: ‘Ben ik mijns broeders hoeder?’

Integendeel, laten we vurig zijn in de onderlinge liefde, om elkaar te helpen en te dienen, tijdig en

ontijdig, met alles wat ons ten dienste staat. Zijn Heer' gelijkvormig zijn, betekent dat men zijn broeder, zijn naaste, zijn vijand behandelt, zoals de Heere óns behandeld heeft. Wie dit niet wil doen, verheft zich boven zijn Heere.

Geliefden, ik ben blij dat ik in sommigen van u de gezindheid zie die ook in Christus Jezus was. En ik zal mij nog meer verblijden, wanneer u daarin nog overvloediger zult zijn. 'Ik ben niet groter dan mijn Heere' - moge de Heere deze gedachte op ons hart binden. Hoe gelukkig zullen we zijn, als Hij nu zou weerkomen, en ons daarmee bezig zou zien. Ik smeeek daarom hen die iets tegen hun broeder hebben en in onmin met hem leven, niet meer te denken: 'Dat had hij van mij niet moeten zeggen, mij niet moeten verwijten, laat hij naar zichzelf kijken, ik ben meer dan hij.' Nee, laat hij toch de tanden van de duivel eruit slaan door naar zijn broeder te gaan, en hem de kus der liefde geven. Dat is niet na te bootsen, maar waar de Geest is, daar is een discipel des Heeren, en waar een discipel des Heeren is, daar leidt deze Geest.

Laat Hij Die ook onze voeten wast, ons onbestraffelijk bewaren tot Zijn dag (1 Kor. 1:8). Hij heeft ons gewassen van al onze zonden in Zijn dierbaar bloed. Hij ziet elke dag op ons en voorziet ons zelfs van de minste kleinigheid in het dagelijkse leven. En laat Hij ook dit woord op uw hart schrijven: ‘Indien gij deze dingen weet, zalig zijt gij, zo gij ze doet’ (Joh. 13:17). En ook dat andere woord: ‘Gij zijt geheel rein.’

AMEN

Nazang: Psalm 19: 5 en 6

Ja, ik wens abonnee te worden op de Reveil-serie.

Naam:

.....

Adres:

.....

Postcode:

.....

Plaats:

.....

Zend ook een proefnummer aan:

Naam:

.....

Adres:

.....

Postcode

.....

Plaats:

.....

.....
(Handtekening)

Deze antwoordkaart in envelop zenden naar: (voldoende frankeren)

Pieters Media bv
Voorstraat 5
4503 BH GROEDE

Uitgave
STICHTING "SMYTEGELT-FONDS"

Voorzitter
Ds. J.A. Kloosterman, Lunteren

Secretariaat
Heereweg 7, 2161 AB Lisse.

Vrije giften en abonnementsgeld
storten op IBAN: NL94 INGB 0000 5814 92
t.n.v. Penningmeester
"Smytegeltfonds", Putten

Abonnement: € 14,- per jaar (10 ex.)

Opgave nieuwe abonnees en
adreswijzigingen aan:

Pieters Media bv,
Voorstraat 5,
4503 BH GROEDE

of per e-mail: reveil@pietersgroede.nl

www.reveilserie.nl

